

Nr 10.*Utlåtande i anledning av väckta motioner angående avveckling av s. k. clearingkassor m. m.*

I två inom riksdagen väckta, till bankoutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 290 i första kammaren av herrar *Svärd* och *Mannerskantz* och nr 347 i andra kammaren av herrar *Edström* och *Birke*, har hemställts »att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t, med beaktande av vad i motionerna anförts måtte företaga utredning rörande dels tidpunkten för avveckling av s. k. clearingkassor och därmed jämförliga inrättningar, dels äganderättsförhållandena beträffande behållningen i clearingkassor, vilkas verksamhet upphört, dels sättet för tillförande till delägarna i dessa kassor av deras andel av desamma, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen må föranleda».

Beträffande motiveringen för ifrågavarande hemställan får utskottet hänvisa till motionen I: 290.

Över motionerna ha efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning yttranden avgivits av *statens jordbruksnämnd*, *riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap*, *statens handels- och industrikommission*, *statens bränslekommission* och *statens priskontrollnämnd*.

Utskottet har dessutom inhämtat visst material rörande de överskottsmedel som uppstått på *statens krigsförsäkringsnämnds* verksamhet.

Av de hörda myndigheterna förordar priskontrollnämnden den av motionärerna föreslagna utredningen, under det att jordbruksnämnden ansett att något behov av en utredning av det slag, motionärerna åsyfta, icke föreligger beträffande de clearingkassor, som tillhöra jordbruksnämndens verksamhetsområde. Övriga remissinstanser ha icke tagit ställning till förslaget om utredning.

Jordbruksnämnden har anfört följande:

Inom statens livsmedelskommission inrättades clearingkassor för följande varugrupper:

- 1) Den 27/9 1940 för förnödenheter för jordbrukets behov
- 2) » 10/1 1941 » fettvaror
- 3) » 26/9 1941 » kolonialvaror
- 4) » 6/3 1942 » ägg och äggprodukter
- 5) » 6/3 1942 » fisk
- 6) » 7/8 1942 » ost
- 7) » 2/12 1949 » kaffe

Samtliga dessa clearingkassor tillkommo efter bemyndigande av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. Ingen av dem är alltså hänförlig till den typ av genom frivilliga inbetalningar bildade kassor, för vilka Kungl. Maj:t genom beslut den 21 maj 1943 lämnat normerande direktiv.

Såsom framgår av bifogade avskrifter av Kungl. Maj:ts brev¹ angående de olika clearingkassornas inrättande har Kungl. Maj:t beträffande samtliga kassor föreskrivit att, därest vid clearingens upphörande medel finnas kvar i kassorna, dessa medel skola inlevereras till statsverket genom insättning å statsverkets checkräkning i riksbanken för statskontorets räkning.

I det följande lämnas en kortfattad redogörelse beträffande ovannämnda sju clearingkassor.

1) *Clearingkassan för förnödenheter för jordbrukets behov.*

Prisclearing har genom denna kassa verkställts beträffande konstgödselmedel, kraftfoder och skördegarn. Clearingen av kraftfoder överfördes emellertid på ett tidigt stadium till Svenska spannmålsaktiebolaget. Kassan har vid olika tillfällen tillförts statsmedel med sammanlagt omkring 22 miljoner kronor. Efter förslag från livsmedelskommissionen beslöt statsmakterna 1950 att prisclearingen av konstgödselmedel skulle upphöra under budgetåret 1950/51. De i kassan inestående medlen, för närvarande cirka 485 000 kronor, beräknas vara förbrukade vid utgången av innevarande budgetår.

2) *Clearingkassan för fettvaror.*

Clearingen har omfattat margarin och margarinråvaror, tekniskt fett, stearin, olein, rov- och rapsolja, importerad linolja och linolja ur importerat frö, oljor ur svenskt oljeväxtfrö samt tvätt- och rengöringsmedel. Clearing består fortfarande beträffande margarin och margarinråvaror, importerad linolja och linolja ur importerat frö, oljor ur svenskt oljeväxtfrö samt vissa tvätt- och rengöringsmedel.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut har clearingkassan tillkommit för reglering enligt Kungl. Maj:ts bestämmande av marknadspriserna inom landet av fettvaror. I enlighet med erhållna bemyndiganden ha avtal träffats med Svenska fettindustriernas råvaru- och importförening u. p. a., Aktiebolaget Karlshamns oljefabriker och linoljeslageriernas försäljningsaktiebolag om import av fettvaror, om bearbetning och försäljning av inhemska fetträvaror och om clearing av samtliga dessa varor.

Riktlinjerna för bestämmandet av clearingpriserna för fettvaror fastställas årligen av statsmakterna genom att beslut fattas om de prisreglerande åtgärderna på jordbrukets område. Som riktpunkt för clearingpriserna tagas nämligen de priser på fettvaror, som enligt riksdagens beslut skola gälla för inhemska fetter. Systemet spelar härigenom en viss roll i den prisreglerande verksamheten på jordbrukets område. Det har emellertid, främst med hänsyn till att förfarandet förutsätter importreglering beträffande de berörda varorna, ansetts önskvärt att finna delvis andra former än de nu tillämpade för ernående av clearingens syfte. Kungl. Maj:t har också, på hemställan av kungl. kontrollstyrelsen och statens livsmedelskommission, den 2 februari 1951 uppdragit åt kontrollstyrelsen och jordbruksnämnden att gemensamt verkställa utredning rörande accisförfarandet för margarin och andra fettvaror samt angående utformningen av det tekniska system, som i fortsättningen bör tillämpas för att stödja avsättningen av

¹ Här ej tryckta.

den inhemska smörproduktionen och oljeväxtodlingen. Innan resultatet av denna utredning föreligger, synes någon förändring i nuvarande förfarande icke kunna ifrågakomma.

3) *Clearingkassan för kolonialvaror.*

Clearingen genom denna kassa omfattade tidigare risgryn, bönor, mandel, russin, nötkärnor, kaffe, te, kanel, peppar, ingefära, torkad och färsk frukt, tarmar och socker. Sedermera hänfördes hit även clearingen av importerat kött och fläsk. Under de senaste åren har kassan tagits i anspråk så gott som uteslutande för prisclearing av de båda sistnämnda varuslagen samt socker. Enär världsmarknadspriserna på dessa starkt varierade och tidvis legat på en icke oväsentligt högre nivå än den inhemska, har det varit nödvändigt att vid olika tillfällen tillföra kassan statsmedel, sammanlagt omkring 14 miljoner kronor. Under nuvarande internationella förhållanden, som medföra ett mycket labilt prisläge på världsmarknaden, synes en avveckling av denna clearing icke lämplig.

4) *Clearingkassan för ägg och äggprodukter.*

Clearing beträffande ägg och äggprodukter har numera helt upphört. Förlagskapitalet, som uppgick till 500 000 kronor, har återbetalats. I kassan inestående medel uppgå till cirka 155 000 kronor. Jordbruksnämnden har för avsikt att i den skrivelse, som nämnden inom kort kommer att avgiva till Kungl. Maj:t med förslag angående prissättningen på jordbrukets produkter för regleringsåret 1951/52, föreslå, att kassans tillgångar överförs till det i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut nyligen inrättade exportorganet för ägg och äggprodukter.

5) *Clearingkassan för fisk.*

Genom införandet år 1946 av nu gällande system för prisreglering på fisk upphörde prisclearingen på denna vara. I samband härmed överfördes med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 5 april 1946 av clearingkassans behållning 1 miljon kronor till den nyinrättade s. k. prisregleringskassan att användas såsom bidrag till täckande av kostnaderna för den nya prisregleringsverksamheten.

Livsmedelskommissionen erhöll sedermera bemyndigande att för ettvarvt av budgetåren 1949/50 och 1950/51 till bestridande av kostnaderna för kvalitetskontroll vid export av fisk och fiskprodukter av clearingkassan disponera ett belopp på 70 000 kronor.

Därest berörda organisationer och företag kunna enas om att anställa en befattningshavare med uppgift att verka för fiskexporten, har Kungl. Maj:t befogenhet att medgiva, att bidrag till täckande av kostnaderna för denna befattningshavare må för innevarande budgetår utgå med intill 25 000 kronor ur här ifrågavarande clearingkassa. Behovet av en dylik befattningshavare har vitsordats från såväl fiskarens som handelns sida, ehuru enighet icke kunnat uppnås om fördelningen av kostnaderna. Föredragande departementschefen har i proposition 1951: 81 förordat att lika stort belopp ur clearingkassan må disponeras för samma ändamål under budgetåret 1951/52. Tillgångarna i kassan uppgå för närvarande till cirka 232 000 kronor.

6) *Clearingkassan för ost.*

Olika slag av ost kräva av kvalitets skull varierande lagringstid. För vissa typer räcker en lagringstid av 2 till 4 månader för uppnående av

fullgod kvalitet, medan andra slag av ost kunna kräva 6 till 8 månaders lagringstid. Lagringstiden varierar vidare därigenom, att ostproduktionen under sommarhalvåret är vida större än under vinterhalvåret. Dessa av olika skäl skiftande lagringstider leda givetvis till en ojämn belastning i fråga om lagringskostnaderna. Med nuvarande system med normalpriser på ost är det icke möjligt att anpassa priserna så att varje ostparti självt kan bära sina lagringskostnader. Det har därför ansetts nödvändigt att företaga en clearing av lagringskostnaderna. Denna clearing tillgår på så sätt, att mejerierna uttaga och till clearingkassan inleverera en viss avgift per kg försåld ost. De sålunda inflytande medlen utbetalas i form av lagringsersättning till mejerierna och vissa auktoriserade partihandlare. Lagringsersättningen utgår med visst belopp per kg ost och lagringsmånad. Så länge normalprissättningen på ost bibehålles torde clearingförfarandet icke lämpligen kunna avvecklas.

7) Clearingkassan för kaffe.

Denna kassa inrättades såsom ett instrument för den av statsmakterna på hösten 1949 beslutade prissubventioneringen av kaffe. Kassans inkomster ha uteslutande utgjorts av statsmedel. Prisclearingen av kaffe upphörde den 23 oktober 1950. Ännu kvarstå emellertid några få oreglerade poster, som äro föremål för särskild utredning. Så snart detta arbete slutförts, vilket beräknas ske under innevarande budgetår, komma i kassan kvarvarande medel att återlevereras.

Såsom torde framgå av den här lämnade översikten fylla tre av de till jordbruksnämndens verksamhetsområde hörande clearingkassorna, nämligen kassorna för fettvaror, kolonialvaror (numera socker, kött och fläsk) samt ost, alltjämt viktiga funktioner och kunna tills vidare svårigen avvecklas, under det att clearingkassorna för kaffe och för förnödenheter för jordbrukets behov beräknas vara avvecklade under innevarande budgetår i former, som icke medföra några komplikationer. Vad slutligen angår de två återstående kassorna, nämligen den för fisk samt den för ägg och äggprodukter, föreligga — såsom likaledes i det föregående närmare angivits — förslag, till vilka Kungl. Maj:t och, om så är erforderligt, riksdagen kommer att få taga ställning, rörande dispositionen av de i kassorna inestående medlen.

Av det föregående torde framgå att något behov av en utredning av det slag, motionärerna åsyfta, icke föreligger beträffande de clearingkassor, som tillhöra jordbruksnämndens verksamhetsområde.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap har i huvudsak anfört följande.

Inom statens reservförrådsnämnd, vilkens verksamhet den 1 juli 1948 övertogs av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, ha två clearingkassor varit inrättade, vilka nu äro avvecklade. Riksnämnden redogör här nedan för dessa kassor.

1) Clearingkassan för aluminium.

Genom beslut den 6 juli 1945 förordnade Kungl. Maj:t om viss reglering genom reservförrådsnämndens försorg av marknadspriserna på aluminium och aluminiumprodukter. Därvid bestämde Kungl. Maj:t att prisregleringen skulle omfatta varor av ifrågavarande slag, som efter regleringens bör-

jan infördes till landet eller här tillverkades, och förklarade, att med prisregleringen skulle åsyftas en utjämning av priserna mellan importerade varor och varor, som tillverkades inom landet. Industrikommissionen bemyndigades att meddela föreskrifter om att, därest av industrikommissionen och priskontrollnämnden för importör eller tillverkare av ifrågavarande varuslag bestämt självkostnadspris understegte det avräkningspris, som nämnden efter samråd med kommissionen fastställt, importören respektive tillverkaren skulle vara skyldig att till reservförrådsnämnden inbetala skillnaden samt att, därest nämnda självkostnadspris överstege avräkningspriset, importören respektive tillverkaren skulle vara berättigad att, i den mån medel härför funnes tillgängliga, från reservförrådsnämnden utbetomma gottgörelse. Ytterligare bemyndigade Kungl. Maj:t reservförrådsnämnden dels att såsom förlagskapital för prisregleringens genomförande i mån av behov förskottsvis använda ett belopp av 200 000 kronor av medel, som ställts till nämndens förfogande från det å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket uppförda investeringsanslaget till Förlagskapital för inköp av förnödenheter m. m., dels ock att uppbära avgifter och verkställa utbetalning, varom ovan sagts. Slutligen föreskrev Kungl. Maj:t att till reservförrådsnämnden i anledning av ifrågavarande prisregleringsförfarande inflytande medel skulle bokföras för sig samt att vid prisregleringens upphörande inestående medel skulle i första hand användas för täckning av de belopp, som kunde hava tagits i anspråk såsom förlagskapital, samt i övrigt disponeras på sätt Kungl. Maj:t efter förslag av industrikommissionen och priskontrollnämnden framdeles ville bestämma.

Genom beslut den 15 februari 1946 förordnade Kungl. Maj:t att ifrågavarande reglering skulle upphöra att gälla från och med den 20 februari 1946. Den 23 maj 1946 avgav reservförrådsnämnden slutredovisning beträffande regleringen. Av redovisningen framgick, att inbetalningarna uppgått till 1 194 404 kronor 44 öre och utbetalningarna till 1 452 014 kronor 64 öre, vadan sålunda ett underskott å 257 610 kronor 20 öre uppstått å regleringen. Reservförrådsnämnden hemställde, att sistnämnda belopp måtte ställas till nämndens förfogande för täckande av underskottet. I enlighet med beslut av 1947 års riksdag (proposition nr 182, skrivelse nr 264) föreskrev emellertid Kungl. Maj:t genom beslut den 6 juni 1947 att bland annat nämnda förlust skulle täckas av förefintligt överskott å reservförrådsnämndens verksamhet i övrigt.

2) *Clearingkassan för raka rör av smidbart järn m. m.*

Genom beslut den 28 februari 1947 förordnade Kungl. Maj:t om inrättande inom reservförrådsnämnden av en clearingkassa för reglering av marknadspriserna inom landet å raka rör av smidbart järn eller stål ävensom importerade ämnen till dylika rör. Syftet med denna clearing var att åstadkomma en utjämning mellan priserna å importerade varor av angivet slag sinsemellan samt mellan priserna å importerade varor och varor, som tillverkades inom riket. Clearingen skulle omfatta dels sådana rör, som efter den 20 mars 1947 infördes till eller tillverkades inom riket, dock med undantag för rör, som infördes direkt av förbrukare, dels ock sådana till riket införda ämnen till dylika rör som efter nämnda dag toges i anspråk för tillverkning av rör som nyss sagts. Kungl. Maj:t bemyndigade priskontrollnämnden föreskriva, att importör eller tillverkare av vara, som omfattades av clearingen, skulle vara skyldig att, därest för honom av pris-

kontrollnämnden i samråd med industrikommissionen fastställt självkostnadspris understege det avräkningspris, som nämnden i samråd med kommissionen fastställt för varan, till clearingkassan inbetala skillnaden, beträffande importerad vara dock högst skillnaden mellan avräkningspriset och det närmast före clearingens genomförande gällande priset å inom landet tillverkad vara av motsvarande slag, samt att importör eller tillverkare skulle äga att ur clearingkassan utfå, därest självkostnadspriset med högst 15 procent överstege avräkningspriset, skillnaden mellan dessa båda pris samt, därest självkostnadspriset överstege avräkningspriset med mer än 15 procent, dels 15 procent av avräkningspriset, dels ock hälften av den återstående skillnaden mellan självkostnadspriset och avräkningspriset. Kungl. Maj:t bemyndigade vidare reservförrådsnämnden att såsom förlagskapital för clearingens genomförande, i mån av behov, taga i anspråk högst 800 000 kronor av medel, som stode till nämndens förfogande för inköp av varor, samt uppdrog åt nämnden att — efter priskontrollnämndens anvisning — mottaga inbetalningar och verkställa utbetalningar varom förut sagts. Slutligen föreskrev Kungl. Maj:t, att till reservförrådsnämnden i anledning av clearingen inflytande medel skulle bokföras för sig samt att vid clearingens upphävande inestående medel skulle i första hand användas för täckning av de belopp, som kunde ha tagits i anspråk som förlagskapital, samt i övrigt disponeras på sätt Kungl. Maj:t framdeles ville bestämma.

Sistnämnda clearingförfarande upphörde, jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 12 augusti 1949, med utgången av samma månad och skulle sålunda icke äga tillämpning beträffande rör, som därefter infördes till eller tillverkades inom riket eller beträffande till riket införda ämnen till dylika rör, som därefter togs i anspråk för tillverkning av rör.

När kassan slutligt avvecklats visade det sig, att inbetalningarna till kassan uppgått till 4 984 469 kronor 66 öre och utbetalningarna från kassan till 5 546 718 kronor 66 öre, vadan sålunda ett underskott uppstått å 562 249 kronor. Denna förlust har i enlighet med beslut av 1950 års riksdag (proposition nr 49, skrivelse nr 67) jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 17 mars 1950 täckts av överskottsmedel i den inom statens industrikommission genom beslut av Kungl. Maj:t den 22 september 1944 inrättade clearingkassan för reglering av marknadspriserna inom landet å raka gjutna tryckrör.

Handels- och industrikommissionen har såsom yttrande hänvisat till utlåtandet bifogad, inom kommissionen upprättad promemoria beträffande vissa inom förutvarande statens handelskommission och statens industrikommission inrättade clearingkassor. Av denna promemoria framgår följande:

I. Clearingkassor vid förutvarande statens industrikommission.

Följande fyra clearingkassor stodo under administration av förutvarande statens industrikommission.

1) Clearingkassan för smörjmedel.

Kassan inrättades enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 april 1942 och började sin verksamhet den 1 maj samma år. Dess uppgift var att utjämna importpriserna beträffande sådana smörjmedel, som infördes till landet,

samt att möjliggöra försäljning av tjärsmörjoljor, som tillverkats inom landet, till samma normalpris, som fastställts för motsvarande mineraloljor.

Enligt förenämnda Kungl. Maj:ts beslut den 17 april 1942 har vidare föreskrivits, att vid prisregleringens upphörande i clearingkassan befintliga medel skulle intill det belopp, som motsvarade vad kassan erhållit såsom förlagskapital, inbetalas till riksgäldskontoret samt i övrigt inlevereras till statsverket genom insättning å statsverkets checkräkning i riksbanken för statskontorets räkning att bokföras i enlighet med föreskrifter som Kungl. Maj:t framdeles på förslag av statskontoret ville meddela.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 14 december 1945 förordnat att clearingförfarandet i fråga om smörjmedel skulle upphöra med utgången av år 1945, avgav kommissionen i skrivelse den 29 juli 1947 slutredovisning rörande clearingkassans verksamhet. Av denna slutredovisning framgår att kassans överskott uppgick till 268 848 kronor 66 öre, vilket belopp av industrikommissionen insatts å statsverkets checkräkning för statskontorets räkning den 1 augusti 1947. Det anvisade förlagskapitalet, 500 000 kronor, har icke tagits i anspråk av kassan.

2) *Clearingkassan för flytande harts.*

Kassan inrättades genom en av Kungl. Maj:t den 23 april 1943 godkänd överenskommelse mellan industrikommissionen å ena sidan samt aktiebolaget Statens skogsindustrier, Bergviks hartsprodukter AB och Marmalångror AB (destillationsverken) å den andra med syfte att möjliggöra en merproduktion av varan utan höjning av försäljningspriset samt att åstadkomma ett enhetligt utförsäljningspris. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut skulle från denna kassa utbetalas dels premiebelopp till tillverkare av flytande harts, dels ock till destillationsverken bidrag till inköp av flytande harts från reservförrådsnämnden, med det belopp varmed reservförrådsnämndens utförsäljningspris å denna vara översteg gällande marknadspris. Emellertid förslög icke kassan, varför nämnden erhöll tillstånd att trots detta sälja innehavd flytande harts till marknadspris. Kungl. Maj:t skulle framdeles meddela beslut om täckande av nämndens förlust, som uppgått till 625 191 kronor 40 öre. På framställning av nämnden har medel av 1946 års riksdag anvisats för täckande av nämnden å förlust i vad den översteg 301 529 kronor 3 öre — kassans redovisade behållning (Jfr. prop. 163/1946 s. 53 ff och riksdagens skrivelse nr 165/1946). Sistnämnda belopp har av industrikommissionen den 24 maj 1946 utanordnats till reservförrådsnämnden.

3) *Clearingkassan för raka, gjutna tryckrör.*

Kassan inrättades enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 september 1944. Clearingen skulle enligt beslutet omfatta *dels* tryckrör, som efter clearingens början tillverkades inom landet, *dels ock* vid clearingens genomförande hos importörer och grossister befintliga tryckrör, ävensom tryckrör, som importerats eller importerades efter clearingens genomförande, dock att sådana rör, beträffande vilka förbrukare före clearingens början meddelats tillstånd till direktimport från tillverkaren, icke skulle omfattas av clearingens. Vid prisregleringens upphävande i clearingkassan befintliga medel skulle intill belopp, som motsvarar vad kassan erhållit såsom förlagskapital, inbetalas till riksgäldskontoret samt återstoden inlevereras till statsverket genom insättning å statsverkets checkräkning i riksbanken för statskontorets räkning.

Kungl. Maj:t förordnade sedermera genom beslut den 1 mars 1946 att berörda clearingförfarande skulle upphöra den 4 i samma månad, varjämte Kungl. Maj:t förklarade sig vilja framdeles meddela beslut rörande dispositionen av det överskott, som clearingkassans verksamhet kunde komma att utvisa utöver förlagskapitalet.

En av industrikommissionen den 10 april 1946 avgiven slutredovisning rörande kassan utvisade att kassan — utöver förlagskapitalet 300 000 kronor, som inbetalats till riksgäldskontoret — utvisade ett överskott av 850 429 kronor 69 öre. Beloppet kvarstode å clearingkassans checkräkning i avvaktan på Kungl. Maj:ts beslut rörande dispositionen därav.

Sedan Kungl. Maj:t i anslutning till 1950 års riksdags beslut (riksdagens skrivelse nr 67) den 17 mars 1950 anbefallt statens handels- och industrikommission att av kvarstående medel i kassan till riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap utbetala det belopp, som erfordras för täckande av den förlust, som riksnämnden åsamkats under handhavandet av clearingens å raka rör av smidbart järn m. m., har handels- och industrikommissionen till nämnden utanordnat nämnda belopp. Återstoden av kassans överskott, 288 180 kronor 69 öre, har den 30 juni 1950 inlevererats till statskontoret.

4) *Clearingkassan för mjukfibrig hampa.*

Kassan, som inrättats genom Kungl. Maj:ts beslut den 9 februari 1945, har avsetts för reglering av marknadspriserna å mjukfibrig hampa.

Genom beslut den 10 mars 1950 har Kungl. Maj:t föreskrivit att clearingens av mjukfibrig hampa skulle upphöra från och med den 17 mars 1950. Samtidigt har åt statens handels- och industrikommission uppdragits att ombesörja den inventering och vidtagna de åtgärder i övrigt, som erfordrades i samband med clearingens upphävande, samt att till Kungl. Maj:t inkomma med slutredovisning för kassan. Kassans underskott beräknades då uppgå till cirka 450 000 kronor. För täckande av underskottet har riksdagen för budgetåret 1950/51 anvisat ett förslagsanslag av 400 000 kronor, vilket anslag den 2 juni 1950 ställts till jordbruksnämndens förfogande att disponeras enligt bestämmelser, som framdeles skulle meddelas.

Slutredovisning för kassan har av handels- och industrikommissionen ännu icke kunnat ske, men dylik redovisning är att förvänta inom den närmaste tiden.

I detta sammanhang bör erinras om clearingkassan för hårdfibrig hampa, vilken kassa uppkommit genom en vid sammanträde den 16 november 1944 mellan industrikommissionen och priskontrollnämnden i samråd med reservförrådsnämnden träffad överenskommelse, vilken godkänts av samtliga tågvirkesfabrikanter å sammanträde den 7 december samma år. Överenskommelsen innebar, att av överskottet från en tidigare prisclearing mellan hårdfibrig och turkisk hampa skulle bildas en clearingkassa. Till kassan skulle vidare inbetalas clearingavgifter dels för av tågvirkesfabrikanterna innehavda lager av hårdfiber och produkter därav, dels vid försäljning av kokosgarn. Kassans syfte skulle vara i första hand att nedbringa priset å hårdfibrigt snurrevadståg och i andra hand att i mån av behov justera prisläget även för andra slag av hårdfibrigt tågvirke.

På därom av industrikommissionen gjord framställning har Kungl. Maj:t genom beslut den 3 maj 1946 bemyndigat industrikommissionen, att, i den mån clearingkassan för hårdfibrig hampa icke förslog till restitution i huvudsak enligt i framställningen angivna grunder av vissa till kassan in-

betalda belopp, för ändamålet taga i anspråk medel ur den inom industrikommissionen inrättade clearingkassan för mjukfibrig hampa. Härigenom torde en sammanslagning få anses hava skett av de båda hampclearingkassorna.

II. Clearingkassor vid förutvarande statens handelskommission.

De hos förutvarande handelskommissionen inrättade kassorna voro av speciell typ. Kassornas verksamhet avsåg icke vissa bestämda varor utan hade i stället till uppgift att befordra handelsutbytet med visst land. Den prisclearing, som genom dessa kassor bedrevs, bestod i att av dem som exporterade varor till det land för vilket kassan upprättats, uttoges prisutjämningsbidrag, som användes till att nedbringa priserna å sådana från landet ifråga importerade varor, som där noterades till priser, som voro alltför höga i förhållande till den svenska prisenivån.

Genom beslut den 24 september 1948 har Kungl. Maj:t förordnat att överskottsmedlen i handelskommissionens olika clearingkassor skulle sammanslås och överföras till handels- och sjöfartsfonden, att till såväl kapital som ränta användas till åtgärder som äro ägnade att främja varuutbytet med utlandet. Ifrågavarande medel, 5 279 731 kronor 64 öre, insattes av handelskommissionen den 18 december 1948 å statsverkets checkräkning för statskontorets räkning.

Bränslekommissionen har anfört följande:

Inom kommissionens verksamhetsområde ha åtgärder i prisutjämnande syfte vidtagits beträffande såväl fasta som flytande bränslen. För detta ändamål ha inrättats följande clearingkassor, nämligen kolclearingkassan, krigsriskkassan, clearingkassan för flytande bränslen och vedclearingkassan, av vilka de två sistnämnda numera äro avvecklade. Här nedan skall givas en översikt över dessa kassors tillkomst, ändamål och avveckling.

1) Kolclearingkassan.

Inrättad enligt kungörelsen den 28 juni 1940, nr 650.

Instruktion av den 27 mars 1941.

Ändamål: Enligt nämnda kungörelse skall på sätt i kungörelsen stadgas genom kolclearingkassan regleras importpriserna å stenkol, koks och kolbriketter. Kassans verksamhet pågår fortfarande och omfattar för närvarande reglering av importpriserna å koks och antracit vid kolgrosshandels försäljning till kollagerhandeln. Importpriserna på nämnda varor utjämnas genom ett clearingförfarande, som grundas på av kommissionen fastställda avräkningspriser cif svensk importhamn. Vid detta clearingförfarande uppkommande skillnader mellan cif-kostnaderna och avräkningspriserna regleras genom kolclearingkassan.

Avveckling: Vid regleringens upphörande eventuellt föreliggande överskott i kolclearingkassan skall enligt ovannämnda kungörelse § 4 inlevereras till statsverket genom insättning å statsverkets checkräkning i riksbanken för statskontorets räkning.

2) Krigsriskkassan.

Inrättad enligt ett mellan kommissionen och Svenska kolimportörers förening 1939 u. p. a. (SKIF) den 15 oktober 1940 ingånget avtal.

Instruktion av den 25 oktober 1940.

Ändamål: Genom krigsriskkassan skall på sätt i sagda avtal stadgas sådan skada regleras, varav föreningens medlemmar — oaktat de på sedvanligt sätt genom försäkring sökt skydda sig mot förlustrisk — till följd av krig eller därmed sammanhängande förhållanden drabbats eller kunna drabbas vid utövandets av sin näring såsom importörer av stenkol, koks eller kolbriketter. Krigsriskkassan skall enligt avtalet tillföras medel genom ökning av det vinsttillägg, som av SKIF:s medlemmar får beräknas vid försäljning av dessa varor, med visst belopp per importerat ton med förpliktelse för medlemmarna att till kassan inbetala motsvarande avgift. Kommissionen äger fastställa det belopp, varmed vinsttillägget skall ökas, samt den däremot svarande avgift, som medlemmarna ha att betala till kassan (beloppet har bestämts till 30 öre per importerat ton kolvaror). Inbetalningen skall ske i samband med clearingförfarandet. Det är förutsatt att avgiften skall utgå så länge kommissionen finner erforderligt för att kunna reglera de skadeersättningar, som kassan skall täcka. — Inbetalning har icke skett sedan augusti 1946.

Avveckling: Krigsriskkassans medel, som alltjämt stå under kommissionens förvaltning, äro i räkenskaperna skilda från koleclearingkassan. Om avvecklingen av kassan är i avtalet stadgat, att eventuellt föreliggande överskott skall inlevereras till statsverket. Sådan inleverans har ännu icke skett, enär kassan ansetts äga samband med koleclearingkassan.

3) Clearingkassan för flytande bränslen.

Inrättad jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 januari 1942.

Instruktion av den 10 juli 1942.

Ändamål: Bakgrunden till denna kassas inrättande var de prishöjningar på flytande bränslen, som ägde rum efter avspärningen 1940. Redan innan Kungl. Maj:t förordnade om införande av ifrågavarande clearingkassa, hade sålunda vissa särskilda omständigheter lett till ett clearingförfarande beträffande bensin, motorfotogen, lysfotogen och brännolja.

I anledning av en av kommissionen gjord framställning rörande fördelning av den merkostnad i förhållande till då gällande bensinpris, som på grund av förhöjda importkostnader uppstått för viss till landet införd bensinlast, uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 1 november 1940 åt reservförrådsnämnden att inköpa denna last under förutsättning att importörer och tillverkare av bensin förbunde sig att — sedan priset å bensin förhöjts med 10 öre per liter — vid försäljning av denna vara inleverera de till företagen på grund av prishöjningen inflytande merbeloppen till reservförrådsnämnden. I detta syfte ingick reservförrådsnämnden ett avtal med oljebolagen, vari dessa förpliktade sig att till reservförrådsnämnden inbetala 10 öre för varje försåld liter bensin. Sedan reservförrådsnämnden hösten 1941 genom dessa inbetalningar erhållit full täckning för inköpet av förenämnda last, ingingo priskontrollnämnden och kommissionen gemensamt med en framställning till Kungl. Maj:t att oljebolagen måtte befrias från skyldigheten att till reservförrådsnämnden inleverera de belopp, vilka på grund av ovannämnda prishöjning inflöto för bensinkvantiteter, som från och med ingången av oktober månad 1941 försålts och framdeles komme att försäljas. En förutsättning härför skulle vara, att dessa belopp i stället inleverades till en oljebolagens bensinfond. Till en sådan fond hade bolagen inbetalat vissa belopp i samband med att dem tillhöriga lager av motoralkohol på grund av allmänna prishöjningar på denna vara stego i

värde. Vidare föreslago priskontrollnämnden och kommissionen, att de be-
lopp, som inlevererats eller komme att inlevereras till reservförrådsnäm-
nden för under tiden till och med den 30 september 1941 försåld bensen men
icke erfordrades för täckandet av nämndens merkostnad för berörda last,
skulle av reservförrådsnämnden överlämnas till sagda fond. Fonden skulle
i fortsättningen tagas i anspråk dels i prisutjämnande syfte vid fördyrad
import, dels ock för att täcka vissa oljebolagens omkostnader. I anledning
av denna framställning inrättades ifrågavarande clearingkassa.

För motorfotogen, lysfotogen och brännolja hade våren 1941 inrättats
en särskild clearingfond. Orsaken härtill var den höjning utförsäljningspri-
serna å dessa varor undergått och som i första hand föranletts av ökade
priser på varor, som då importerats av reservförrådsnämnden. Såsom vill-
kor för sitt godkännande av de förhöjda priserna föreskrev priskontroll-
nämnden vid detta tillfälle bland annat att den prisstegring, som därvid
komme oljebolagens äldre lager till del, icke skulle få räknas bolagen
till godo i form av vinst utan skulle inlevereras till en clearingfond.
Denna clearingfond skulle tjäna till att dels i den händelse importpriserna
ytterligare skulle komma att stiga i någon mån begränsa motsvarande
höjningar å utförsäljningspriserna och dels täcka sådana bolagens extra
kostnader, som kunde uppstå genom av staten anbefallda transporter etc.

På framställning av kommissionen bemyndigade Kungl. Maj:t den 19
juni 1942 kommissionen att i anledning av till den 1 juli 1942 planerad
övergång till spritstarka bränslen träffa avtal med oljebolagen och vissa
andra berörda företag angående clearingförfarande beträffande sådana
bränslen. Från och med den 1 juli 1942 omfattade clearingförfarandet så-
lunda bilbensin, lättbentyl, motyl 50, motyl 85, fotogen, motorbrännolja
och motortjära. Genom tilläggsavtal den 28 maj 1943 mellan kommissio-
nen och berörda parter skulle från och med den 1 januari 1943 i tidigare
avtal gällande bestämmelser avse även andra motorbränslen, vilka inne-
höllo sprit, tjära eller skifferolja.

Avveckling: Genom beslut den 21 december 1945 föreskrev Kungl. Maj:t,
i samband med att Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser rörande avveck-
ling från och med den 1 januari 1946 av clearingkassan för flytande bräns-
len, att slutredovisning rörande kassans verksamhet skulle avgivas till
Kungl. Maj:t, sedan clearingförfarandena avslutats. Dylik redovisning läm-
nades i underdånig skrivelse den 12 december 1946.

I skrivelse anförde kommissionen bland annat följande: Sedan in- och
utbetalningar verkstälts enligt de till grund för clearingförfarandena lig-
gande avtalen mellan kommissionen och vissa oljeföretag, återstode i kas-
san visst belopp. Kassan hade emellertid skulder till arméförvaltningen och
reservförrådsnämnden till högre belopp. Dessa skulder hade uppkommit
vid tillämpningen av Kungl. Maj:ts beslut den 23 augusti 1945, enligt
vilket föreskrifter meddelats om utlämnande av flytande bränslen från
dessa myndigheter till av kommissionen godkänd distributör i utbyte mot
av distributören importerad vara samt om utbetalande från clearingkas-
san till de lagerförvaltande myndigheterna av den del av självkostnaderna
för de utlämnade varorna, som överstege priset för den importerade varan.
I anslutning härtill föreslog kommissionen, att tillgångarna fördelades mel-
lan arméförvaltningen och reservförrådsnämnden i förhållande till stor-
leken av dessa myndigheters fordringar å kassan.

I nådigt brev den 10 januari 1947 förordnade Kungl. Maj:t — som lämnade kommissionens förslag till betalning av arméförvaltningens och reservförrådsnämndens fordringar utan erinran — att slutredovisningen skulle läggas till handlingarna.

4) *Vedclearingkassan.*

Inrättad genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1943.

Instruktion av den 10 september 1943.

Ändamål: Genom vedclearingkassan skulle priserna å ved för olika förbrukarekategorier inom landet regleras på sätt kommissionen föreskrev i utfärdade bestämmelser. Sålunda skulle genom vedclearingkassan prisutjämning i princip ske i följande hänseenden.

a) Clearing av ved till de s. k. handelsreglerade orterna (Stockholm och Göteborg med vissa förorter, Norrköping, Malmö, Lund, Landskrona, Hälsingborg och Eslöv). Härvid fastställde kommissionen basispriser för veden, gällande fritt banvagn eller fritt å sjökaj ankomstorten. I den mån inköpspriserna avveko från dessa basispriser, skedde en clearing mellan kommissionen och kristidsnämnderna å dessa orter.

b) För tätorter i den s. k. zon 3 fastställde kommissionen återförsäljningspriser för ved till hushåll och småindustrier fritt hemkörd till konsument eller till vedhandlares lager. Clearing mellan inköps- och återförsäljningspriser skedde genom de auktoriserade brännveduppköparna eller kristidsstyrelserna.

c) För all brännved, som transporterades per järnväg, fastställde kommissionen s. k. debiteringspriser fritt banvagn avsändningsstation. Clearing mellan inköpspriser och dessa fastställda debiteringspriser skedde genom de auktoriserade brännvedsuppköparna eller kristidsstyrelserna.

d) Från vedclearingkassan bestredos vidare inom tätorter zon 3 vissa utkörningskostnader.

Avveckling: Vid slutredovisningen av vedclearingkassan, som skedde i samband med bokslutet för budgetåret 1949/50 (kommissionens underdåniga skrivelse den 21 juni 1950), hade kommissionen att redovisa ett underskott i vedclearingkassan och hemställde om bemyndigande att få täcka detta dels av förslagsanslaget »Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved m. m.», dels av kolclearingkassans medel. Sådant bemyndigande erhöles genom nådigt brev den 22 juni 1950.

Av den ovan lämnade översikten framgår att endast en hos kommissionen inrättad, icke avvecklad kassa, nämligen krigsriskkassan, för närvarande icke är i verksamhet. Det synes dock tveksamt om det i nuvarande läge är ändamålsenligt att avveckla denna kassa.

Huruvida den i motionerna föreslagna utredningen bör komma till stånd eller ej, är en fråga vilken kommissionen finner det icke böra tillkomma kommissionen att bedöma.

Priskontrollnämndens utlåtande är av följande lydelse:

Nämnden, som själv icke administrerat någon clearingkassa, har i fem fall träffat överenskommelse med enskilda företagarsammanslutningar angående riktlinjerna för vissa av dessa sammanslutningars clearingkassor. I fråga om dessa kassor får nämnden lämna följande uppgifter.

1) *Svenska garveriidkarnas råvaru- och importförenings clearingkassa för hudar.*

Enligt avtal den 10 januari 1945 mellan nämnden och föreningen har kassan inrättats för utjämning av priserna på vissa importerade oberedda hudar och skinn. Enligt avtalet skulle clearingförfarandet upphöra tre månader efter å någondera sidan skedd uppsägning, dock senast vid den tidpunkt då den allmänna statliga regleringen av priserna på ifrågakomna varor upphävdes. Därest överskott kvarstode i clearingkassan vid clearingens upphörande, skulle överskottsmedlen inbetalas till statsverket genom insättning å statsverkets checkräkning i riksbanken för statskontorets räkning.

Kassan har avvecklats under budgetåret 1948/49, och av befintligt överskott ha 170 878 kronor 28 öre tagits i anspråk för subventionering av importerade hudar, medan återstoden, 1 805 kronor 68 öre, jämte vissa efter kassans avstämning influtna äldre reklamationsersättningar, uppgående till 2 586 kronor 16 öre, inlevererats till statskontoret.

2) *Järnbrukens koksclearingkassa.*

Kassan, som handhaves av Jernkontoret, bildades genom överenskommelse den 16 maj 1941 mellan järnbrukscentralens medlemmar angående viss kostnadsutjämning. Enligt överenskommelsen skulle vid avvecklingen av kassan ett eventuellt överskott utbetalas till de järnverk, som erlagt koksavgift, i proportion till erlagda avgifter. Kassan har numera avvecklats, och disponibelt överskott har utbetalts till järnverken.

3) *Svenska bomullsfabrikantföreningens clearingkassa för bomull och cellull.*

Kassan inrättades den 1 juni 1941 och utgjorde en förutsättning för den prisöverenskommelse beträffande bomullsvaror, som då träffades mellan nämnden och bomullsfabrikantföreningen. Enligt ny överenskommelse den 9 december 1942 utvidgades kassan till en allmän prisutjämningskassa för bomullsvaror. Nu gällande bestämmelser återfinnas i en överenskommelse den 5 maj 1943 mellan nämnden och föreningen. Överenskommelsen innehåller samma bestämmelser angående överskottsmedel som det under 1) upptagna avtalet, dock med tillägg, att insättningen å statsverkets checkräkning skall ske, därest icke annan av Kungl. Maj:t godkänd överenskommelse träffas mellan nämnden och föreningen. Kassan, som förvaltas av föreningen, hade den 31 december 1950 en behållning av 482 252 kronor 30 öre och har sedan dess ökat med å kapitalet utgående ränta. Någon uppgörelse om kassans avveckling har ej träffats mellan föreningen och nämnden.

4) *Svenska råvaru- och importföreningens för kemikalier clearingkassa.*

Kassan inrättades den 28 juli 1942 för att möjliggöra en utjämning av priserna på vissa kaseinpartier. De närmare bestämmelserna återfinnas i en överenskommelse den 7 maj 1943, som angående överskottsmedel innehåller samma bestämmelser som det under 1) omnämnda avtalet. Kassans verksamhet upphörde med budgetåret 1948/49, varvid behållningen 134 626 kronor 92 öre utbetalades med 106 295 kronor 49 öre till nämnden och med 28 331 kronor 43 öre till statens handelskommission. De till nämnden överförda medlen äro insatta på särskild checkräkning i riksbanken.

5) Svenska järn- och balkgrossisters förenings clearingkassa för handelsjärn.

Kassan, som inrättades den 1 april 1943, handhaves av föreningen och avser att bidra till en utjämning av lagerpriserna på svenskt och utländskt handelsjärn inom grosshandeln. Bestämmelser angående kassan föreligga i en överenskommelse den 1 juni 1943, vilken innehåller samma bestämmelser som det under 1) upptagna avtalet angående överskottsmedel. Kassan är numera förpuppad. Behållningen uppgick den 31 december 1950 till 123 389 kronor 2 öre och har sedan dess endast ökats genom att räntan lagts till kapitalet.

Av den sålunda lämnade redogörelsen framgår att överskottsmedel finnas disponibla beträffande de under 1) och 3)—5) angivna kassorna.

Nämnden får tillika upplysa, att Kungl. Maj:t den 29 mars 1946 uppdrog åt nämnden att, efter samråd med övriga krisorgan, vid vilka clearingkassor funnos inrättade, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande allmänna riktlinjer för dispositionen av de överskott, som de särskilda clearingkassorna efter clearingförfarandets upphörande kunde förete utöver till förfogande ställt kapital, samt att nämnden den 15 juni 1946 i skrivelse till Kungl. Maj:t redovisat utredningens resultat. Avskrift av nämndens skrivelse bifogas.¹

För egen del får nämnden tillstyrka, att den ifrågasatta utredningen kommer till stånd.

Rörande de överskottsmedel, som uppkommit på statens krigsförsäkringsnämnds verksamhet, har utskottet under hand inhämtat följande upplysningar:

Resultatet av statens krigsförsäkringsnämnds rörelse per den 30 juni 1950 utvisar ett överskott av 299,9 miljoner kronor. Av detta överskott har till statsverket inlevererats 8,4 miljoner kronor enligt Kungl. Maj:ts beslut den 24 januari 1947, vadan det tillgängliga överskottet skall minskas med sistnämnda belopp. Å kaskoförsäkringen (försäkring av fartyg respektive andra rederiintressen) har överskottet uppgått till 130,8 miljoner kronor och å varuförsäkringen till 130,2 miljoner kronor. Övriga rörelsegrenar inklusive räntor ha gett ett överskott av sammanlagt cirka 40 miljoner kronor. Ehuru det icke utan ingående undersökning är möjligt att mera exakt utreda på vilka trader överskottet uppkommit kan man med säkerhet fastställa att av överskottet å kaskoförsäkringen cirka 100 miljoner kronor falla å fartyg i främmande fart, för vilka premierna sålunda, i varje fall indirekt, inbetalats av utlandet. Av överskottet å varuförsäkringen härröra sig cirka 80 miljoner kronor av återvinningar i haveriärenden, i allt väsentligt från utlandet, medan cirka 30—40 miljoner kronor hänföra sig till försäkring av exportgods, för vilken kostnaderna betalats av utlandet. Det svenska folkhushållet har sålunda i relativt obetydlig grad bidragit till det uppkomna överskottet. Det är givet, att de av redarna erlagda kaskopremierna täckts av uppburna frakter.

Det torde böra nämnas, att en redogörelse för de under krigsåren inrättade clearingkassornas verksamhet lämnades till 1945 års höstriksdag av

¹ Här ej tryckt.

dåvarande chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Gjöres, såsom svar å en av ledamoten i första kammaren, professorn Nils Herlitz i ämnet framställd interpellation.

Utskottet. I de utlåtanden, som avgivits över de föreliggande motionerna, ha redogörelser lämnats för de clearingkassor, som under krigs- och efterkrigsåren administrerats eller eljest omhänderhafts av de centrala krisorganen. Utskottet har dessutom inhämtat vissa upplysningar rörande de överskottsmedel, som innestå för statens krigsförsäkringsnämnds räkning. Det införskaffade utredningsmaterialet har givit en överblick i huvuddrag rörande de olika clearingkassorna och en belysning av de spörsmål, som uppkomma i samband med dessa kassors verksamhet. Av de hörda myndigheterna har statens priskontrollnämnd tillstyrkt den av motionärerna föreslagna utredningen. Statens jordbruksnämnd har uttalat, att något behov av utredning av det slag motionärerna åsyfta icke föreligger beträffande de clearingkassor, som tillhöra nämndens verksamhetsområde. Övriga myndigheter ha icke tagit ställning till förslaget om utredning.

Den av utskottet inhämtade utredningen i ärendet ger vid handen, att verksamheten inom några clearingkassor ännu pågår. Flertalet har dock avvecklats. I vissa fall har verksamheten upphört men avveckling ännu icke skett. Av utredningen framgår bland annat, att frågan om dispositionen av förefintliga överskottsmedel i allmänhet icke slutgiltigt lösts. Även om Kungl. Maj:t vid inrättandet av viss clearingkassa föreskrivit, att vid clearingens upphörande förefintliga överskottsmedel skola inlevereras till statsverket genom insättning å statsverkets checkräkning i riksbanken för statskontorets räkning, är ju därmed frågan om på vad sätt dessa medel skola slutligt disponeras icke avgjord. Av särskild betydelse med hänsyn till storleken av det uppkomna överskottet är naturligtvis frågan om den definitiva regleringen av krigsförsäkringsnämndens medel. Jämväl andra frågor torde i vissa fall stå öppna och vara i behov av närmare övervägande. Utskottet har därför genom den i ärendet förebragta utredningen kommit till den uppfattningen att anledning synes föreligga att från en gemensam utgångspunkt bedöma ifrågavarande spörsmål.

När det gäller att taga ställning till behovet av den av motionärerna föreslagna särskilda utredningen i ämnet, bör beaktas, att Kungl. Maj:t redan genom beslut den 29 mars 1946 uppdrog åt statens priskontrollnämnd att, efter samråd med övriga krisorgan, vid vilka clearingkassor funnes inrättade, överväga och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande allmänna riktlinjer för dispositionen av de överskott, som de särskilda clearingkassorna efter clearingförfarandets upphörande kunde förete utöver till förfogande ställt förlagskapital. I skrivelse den 15 juni 1946 har priskontrollnämnden med överlämnande av yttranden i ämnet från

statens reservförrådsnämnd, statens industrikommission, statens livsmedelskommission och statens bränslekommission inkommit med den begärda utredningen och framlagt förslag i ämnet. Förslaget innebär i huvudsak, att clearingkassornas överskott skulle överföras till särskilda, vid de olika centrala krisorganen inrättade fonder, vilkas medel skulle i första hand användas till åtgärder i prisutjämnande syfte inom vederbörande krisorgans verksamhetsområde.

Ifrågavarande ärende är fortfarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning. De under efterkrigstiden rådande förhållandena torde ha medverkat till att ställning icke tagits till de genom uppdraget till priskontrollnämnden aktualiserade frågorna. Utskottet vill emellertid understryka angelägenheten av att en slutlig reglering av de med clearingkassornas och därmed jämförliga inrättningsars verksamhet sammanhängande frågorna kommer till stånd. Utskottet förutsätter därför, att Kungl. Maj:t tager ifrågavarande ärende under övervägande och i anslutning därtill förelägger riksdagen de förslag, vartill dessa överväganden kunna föranleda.

Under hänvisning till vad utskottet sålunda anfört torde det icke vara erforderligt, att riksdagen i enlighet med motionärernas förslag i särskild skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning av hithörande spörsmål.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av likalydande motionerna I: 290 och II: 347, må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 19 april 1951.

På bankoutskottets vägnar:

F. SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Sundvik, Näsgård, Mogård, De Geer, Boo* och Mossberger*;

från andra kammaren: herrar Severin, Fröderberg,* Nilsson i Landskrona, Persson i Norrby, Sköldin, Gavelin,* Nyberg och Edström.

* Ej närvarande vid justeringen.